



## Tieslietu ministrija

Brīvības bulvāris 36, Rīga, LV-1536; tālr.: 67036801, 67036716, 67036721; fakss: 67210823, 67285575;  
e-pasts: pasts@tm.gov.lv; www.tm.gov.lv

Rīgā

28.11.2023. Nr. 1-17/3522

Uz 30.10.2023. Nr.1-12/15  
(TM reģ. Nr.1-17/7292)

### Latvijas Republikas tiesībsargam

Informācijai:  
Ieslodzījuma vietu pārvaldei

*Par Tiesībsarga biroja ziņojumā norādīto  
trūkumu novēršanu un rekomendāciju izpildi*

Tieslietu ministrijā 2023.gada 31.oktobrī tika saņemts Tiesībsarga biroja ziņojums par soda – ievietošana soda izolatorā – piemērošanas praksi Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļā (turpmāk – Ziņojums), kurā tiek aprakstīts 2023.gada 19.oktobra vizītes laikā konstatētais atbilstoši Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (turpmāk – CPT) sniegtajām rekomendācijām pēc 2022.gada vizītes Latvijā. Tāpat lūdzat informēt par veiktajām vai plānotajām darbībām Ziņojumā minēto ieteikumu īstenošanā.

Tieslietu ministrija sadarbībā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldi (turpmāk – Pārvalde) izvērtēja Ziņojumā minēto un sniedz kopīgu atbildi par ieteikumu izpildes gaitu un plānotajiem pasākumiem.

1. Attiecībā uz ieteikumu “*Daugavgrīvas cietuma priekšniekam pievērst tam uzmanību un veikt nepieciešamās darbības, lai sliktos laikapstākļos ūdens neieklātu ēkā, t.sk., novēršot radušos bojājumus uz telpas sienas*”, informējam, ka Pārvaldes vispārīgās vienošanās ietvaros par remontdarbu pakalpojumu sniegšanu ieslodzījuma vietu vajadzībām (iepirkuma ID Nr.2022/58) 2023.gada 19.septembrī tika noslēgts līgums par Daugavgrīvas cietuma Grīvas nodaļas 5.korpusa jumta seguma remontdarbiem. 2023.gada 22.novembrī Pārvalde telefoniski sazinājās ar Daugavgrīvas cietuma administrāciju un noskaidroja, ka remontdarbi ir pabeigti. Savukārt soda izolatora kosmētisko remontu, lai novērstu mitruma bojātās vietas, plānots veikt līdz 2023.gada 20.decembrim.

2. Attiecībā uz ieteikumu, aicinot “*Pārvaldes priekšnieku apzināt jautājumu par signālpogas uzstādīšanu visos soda izolatoros visās ieslodzījuma vietās, vienlaikus sniedzot informāciju arī par plāniem attiecībā uz signālpogu uzstādīšanu arī citās telpās, piemēram,*

*kamerās*”, informējam, ka, lai nodrošinātu izsaukuma pogu (signālpogu) uzstādīšanu visos soda izolatoros un citās ieslodzījuma vietu telpās, kur tas ir nepieciešams, ir jāizstrādā projekts (būvprojekta izstrāde, autoruzraudzība un izbūve) un jāpiesaista papildu finanšu līdzekļi. Tāpēc pēc 2024.gada budžeta apstiprināšanas un šim pakalpojumam veiktās tirgus cenu izpētes Pārvalde izvērtēs jautājumu par izsaukuma pogu (signālpogu) uzstādīšanu visos soda izolatoros, kā arī citās ieslodzījuma vietu telpās, kur tas ir nepieciešams.

3. CPT savā ziņojumā Latvijas valdībai pēc 2022.gada vizītes Latvijā norādīja, ka: “(..) ņemot vērā izolatora potenciāli ļoti nelabvēlīgo iespaidu, būtu jāaizliedz secīgi disciplināri sodi, kuru rezultātā tiek noteikta nepārtraukta ievietošana izolatorā, pārsniedzot maksimālo termiņu. Komiteja iesaka šo prasību ieviest praksē visos Latvijas cietumos.”<sup>1</sup> Tiesībsarga biroja vizītes laikā, iepazīstoties ar “Soda (disciplinārajā) izolatorā ievietoto notiesāto uzskaites žurnāls” ierakstiem par 2023.gadā piemērotajiem sodiem, netika konstatēts, ka secīgi tiktu piemērots sods – ievietošana soda izolatorā. Tāpat netika novērots, ka notiesātajām personām bieži tiktu piemērots maksimāli pieļaujamais soda izolatorā ievietošanas laiks. Tomēr, lai pilnībā ieviestu CPT rekomendāciju, rosināt veikt grozījumus tiesiskajā regulējumā, nepieļaujot vairs notiesāto personu secīgu ievietošanu soda izolatorā vairāku sodu gadījumā.

Informējam, ka ar 2021.gada 15.juniņa likumu “Grozījumi Latvijas Soduzpildes kodeksā” (stājās spēkā 2021.gada 29.jūnijā) Latvijas Soduzpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 70.pantā “Sodi personām, kam atņemta brīvība” tika veikti grozījumi, samazinot maksimālo laiku, uz kādu notiesāto par soda izciešanas režīma prasību pārkāpumu var ievietot soda izolatorā. CPT ir norādījusi, ka vienieslodzījums kā disciplinārsods nedrīkst būt ilgāks par 14 diennaktīm. No Eiropas Padomes Ministru komitejas Ieteikuma Rec(2006)2 dalībvalstīm par Eiropas cietumu noteikumiem (turpmāk – Eiropas Cietumu noteikumi) jaunākās redakcijas 60.6.c. punkta izriet, ka vienieslodzījumu nevajadzētu piemērot kā disciplinārsodu, izņemot izņēmuma gadījumos un tikai uz noteiktu laiku; tam ir jābūt pēc iespējas īsākam un tas nedrīkst būt spīdzinošs, necilvēcīgs vai pazemojošs. Minētā Eiropas Cietumu noteikumu punkta komentārā arī ir atsauce uz minēto CPT norādi. Tādējādi ar minētajiem ar grozījumiem Kodeksā tika samazināts laiks, uz kuru pilngadīgu notiesāto var ievietot soda izolatorā (no 15 uz 14 diennaktīm).

Līdzīgi grozījumi tika veikti arī attiecībā uz nepilngadīgajiem notiesātajiem. Proti, ar 2022.gada 27.janvāra likumu “Grozījumi Latvijas Soduzpildes kodeksā” (stājās spēkā 2022.gada 4.februārī) tika samazināts laiks, uz kuru nepilngadīgu notiesāto var ievietot disciplinārajā izolatorā (no 10 uz 3 diennaktīm).

Tādējādi ar minētajiem grozījumiem daļēji ir ieviesta CPT rekomendācija, savukārt priekšlikumu grozījumam, nepieļaujot notiesāto personu secīgu ievietošanu izolatorā bez pārtraukuma vairāku sodu gadījumā, plānots virzīt nākamajā Kodeksa grozījumu projektā 2024.gadā.

4. Informējam, ka Tieslietu ministrija šobrīd Tiesību aktu projektu portālā virza likumprojektu “Grozījumi Latvijas Soduzpildes kodeksā” (22-TA-3178) (turpmāk – Likumprojekts), un tiek plānots, ka Likumprojekts stāsies spēkā 2024.gada 1.martā. Likumprojekts ietver arī grozījumu, paredzot precizēt notiesātā uzvedības noteikumus brīvības atņemšanas iestādē, un nosakot, ka notiesātajam ir aizliegts tīši kaitēt cita ieslodzītā veselībai. Norāde uz aizliegumu nodarīt kaitējumu sev Likumprojektā netiek ietverta.

Attiecībā uz ieteikto vēlamu rīcību līdz Likumprojekta spēkā stāšanās brīdim (izveidot pagaidu regulējumu, piemēram, vadlīniju vai rīkojuma veidā, kā cietumu amatpersonām un darbiniekiem būtu jārikojas, ja ieslodzītā persona ir tīši kaitējusi savai veselībai līdz tam brīdim, kamēr tiesiskajā regulējumā tiek ieviestas izmaiņas) informējam, ka Kodeksa 70.pantā ir noteikti

<sup>1</sup> Ziņojums Latvijas valdībai par CPT vizīti Latvijā no 2022.gada 10. līdz 20.maijam, 114.punkts.

sodi, kurus brīvības atņemšanas iestādes priekšnieks var piemērot notiesātajiem par soda izciešanas režīma prasību pārkāpšanu. Ministru kabineta 2006.gada 30. maija noteikumu Nr.423 "Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" 45.11.apakšpunkts šobrīd cita starpā noteic, ka *notiesātajiem ir aizliegts tīši kaitēt savai veselībai*. Pārvaldes izstrādātajā jaunajā Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumu projektā šāds aizliegums vairs netiek paredzēts, jo notiesātajam noteiktie aizliegumi tiek iekļauti Likumprojektā. Paškaitējuma aizliegums vispār vairs netiks paredzēts nevienā normatīvajā aktā, kas regulē brīvības atņemšanas soda izpildi.

Identisks regulējums ir paredzēts arī Apcietinājumā turēšanas kārtības likumā, kura 30.pantā ir noteikti sodi, kurus izmeklēšanas cietuma priekšnieks var piemērot apcietinātajiem par izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumu pārkāpšanu. Savukārt Ministru kabineta 2007.gada 27.novembra noteikumu Nr.800 "Izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumi" 34.9.apakšpunkts cita starpā noteic, ka *apcietinātajam ir aizliegts tīši kaitēt savai veselībai*. Pārvalde šobrīd izstrādā arī jaunu Izmeklēšanas cietuma iekšējās kārtības noteikumu projektu, un tajā šāds aizliegums vairs netiks paredzēts. Turklāt arī apcietinātajiem nosakāmie aizliegumi ir jānosaka ar likumu, tāpēc 2024.gadā ministrija uzsāks grozījumu izstrādi Apcietinājumā turēšanas kārtības likumā, kuros aizliegums kaitēt savai veselībai vairs netiks ietverts.

Papildus Tieslietu ministrija 2023.gada 15.novembrī nosūtīja Pārvaldei vēstuli Nr.1-14.2/3393, kurā skaidroja iespēju jau šobrīd nepiemērot sodu par notiesātā izdarītu paškaitējumu, jo kaut arī saskaņā ar spēkā esošo regulējumu ieslodzītajai personai ir aizliegts tīši kaitēt savai veselībai, ieslodzījuma vietas priekšnieks ieslodzītajai personai, ja tā tīši kaitējusi savai veselībai, var piemērot sodu. Vienlaikus tiek gatavoti grozījumi normatīvajos aktos, lai paškaitējums vairs netiktu iekļauts pie tādām darbībām, kas ieslodzījumā tiek uzskatītas par pārkāpumu.

Valsts sekretāra vietniece  
tiesību politikas jautājumos

A. Smiltēna